

بحران کم آبی در جنوب شرقی کشور

شهر ها و روستاهای سیستان و بلوچستان تشنه اند

■ مریم پیامش /

اطرافت تا چشم کار می‌کند دریا می‌بینی ولی تشنگی تاب مردم را طاق کرده است. بسیاری از روستاییان هنوز با بشکه‌های ۲۰ لیتری و تانکر آب روزانه‌شان را تأمین می‌کنند و حیاتی‌ترین و در دسترس‌ترین چیزی که ما پایتخت نشینان کمترین توجه را به آن داریم برایشان غیرممکن‌ترین هاست. در کنار دریا، رنج بی‌آبی کشیدن چندان باورکردنی نیست برای آگاهی از بحران کم‌آبی در جنوب شرقی کشور با مسئولان‌آبی این خطه به گفت‌وگو نشستیم؛ آنان که در تلاشند راه‌ی برای حل این مشکل بیابند اما گویا کاهش نزولات جوی و نبود اعتبارات لازم برای شیرین کردن آب یکی از مهم‌ترین مشکلات پیش رویشان است.

مدیرعامل شرکت آب و برق منطقه‌ای سیستان و بلوچستان با اشاره به بارش سالانه ۲۰ میلیارد متر مکعبی باران در این استان می‌گوید: از این میزان بارش ۸۵ درصد که چیزی حدود ۱۷ میلیارد متر مکعب است، تبخیر می‌شود. محمد عاقبت به خیر با بیان اینکه متوسط بارندگی این استان ۱۰۳ بارش کشوری یک دهم آن‌را تشکیل می‌دهد، تصریح می‌کند: تنها ۱۵ درصد ازاین بارش‌ها نصیب مردم استان سیستان و بلوچستان می‌شود که ۸ درصد آن روان‌آب و ۷ درصد آن تجدیدپذیر است. وی با بیان اینکه منابع آبی استان به سه دسته تقسیم می‌شوند، می‌افزاید: شمال این استان از روان‌آب‌ها و مرکز آن از آب‌های زیرزمینی و جنوب استان از منابع آب زیرزمینی و سطحی منتفع می‌شود که به دلیل کاهش آب‌های سطحی که به هیرمند وابسته هستند، شمال استان با کاهش

شدید آب‌های سطحی روبرو است و در این محدوده استان با مصیبت کم‌آبی مواجه است. عاقبت به خیر با تأکید بر اینکه ۳۲ سد انحرافی، مخزنی و تغذیه‌ای در این استان ساخت و به بهره‌برداری رسیده است، می‌گوید: در ۲۲ سد مخزنی و تغذیه‌ای، ۲۱ میلیارد متر مکعب آب در آنها ذخیره می‌شود و در حال حاضر نیز ۵ طرح در این استان در حال اجراست که ۳ طرح آن سدسازی و ۲ طرح مربوط به بخش شبکه‌های آبیاری و زهکشی است.

مدیرشورای ماهانگی استان ادامه می‌دهد: در حال حاضر بزرگ‌ترین سد استان، سد کهر است که با ۷۰ میلیون یورو تسهیلات از بانک توسعه اسلامی کار خود را شروع کرده است.

عاقبت‌خیر می‌افزاید: حجم مخزنی این سد ۳۱۴ میلیون متر مکعب است و ۱۰ کیلومتر شبکه آبیاری و زهکشی نیز در محدوده این سد در حال ساخت بوده که از نظر فیزیکی ۲۵ درصد پیشرفت داشته و می‌تواند ۵۵ میلیون متر مکعب را به پایین دست انتقال دهد. وی همچنین به طرح سد مخزنی شهرک‌ور اشاره و ادامه می‌دهد: این طرح برای مهار آب‌های مرزی درجنوب شرقی کشور در دست ساخت است وحجم مخزنی آن ۱۰۴ میلیون متر مکعب است و می‌تواند ۱۰۴ میلیون متر مکعب روان‌آبی که از کشور خارج می‌شود را مهار کند. این مقام مسئول خاطرنشان می‌کند: در حال حاضر، ۱۴ طرح سدسازی در دست مطالعه داریم که اگر به آنها اعتبار تخصیص داده شود، می‌توانیم ۹۰۰ میلیون متر مکعب روان‌آب را مهار کنیم. وی می‌افزاید: در سال ۱/۳ میلیارد مترمکعب روان آب از استان سیستان و بلوچستان از دسترس

خارج می‌شود که ۳۰۰ میلیون متر مکعب آن به پاکستان و یک میلیارد متر مکعب آن به حوضه آبریز عمان وارد می‌شود. عاقبت بخیر در پایان تصریح می‌کند: برای آغاز طرح‌های در دست مطالعه و همچنین طرح‌های نیمه‌تمام دست بخش خصوصی را برای سرمایه‌گذاری در این بخش می‌فشاریم. ■ **۲۷ میلیون متر مکعب کمبود آب در بخش شهری سیستان و بلوچستان** به گفته مدیرعامل شرکت آب و فاضلاب شهری سیستان و بلوچستان نیز این استان با کمبود ۲۷ میلیون متر مکعب در بخش شهری روبرو است. حمزه ریگی با بیان اینکه ۱۴ قرارداد تأمین آب تا کنون به امضا

رسیده است، اضافه می‌کند: خط انتقال آب زاهدان با اعتباری بالغ بر ۲۵۰ میلیارد ریالی و ۳۰۶ میلیون یورو برای پمپاژ آب شیرین تأمین آب شهر زاهدان در دست اجراست. وی با اشاره به اینکه ۳۷ شهرستان در این استان وجود دارد که حدود یک میلیون و ۳۰۰ هزار نفر را شامل می‌شود، می‌افزاید: تعداد مشترکین شهری این استان ۲۸۳ مشترک است و حجم آب تولیدی ۱۰۸ میلیون متر مکعب است و برای اینکه این شهرها با قطعی آب روبرو نشوند باید ۱۰۵ میلیون متر مکعب تولید آب داشته باشیم.

■ **تداوم جیره‌بندی آب در چابهار** مدیرعامل شرکت آب و فاضلاب شهری سیستان و بلوچستان با بیان

چابهار با جیره‌بندی آب روبرو شود. وی تأکید می‌کند: برای جبران کمبود آب چابهار طرح‌های تلفیقی و بازسازی تأسیسات را در برنامه داریم تا بتوانیم ۳۲۰ لیتر در ثانیه کمبود آب چابهار را جبران کنیم.

■ **۴۰۸۰ روستای استان تشنه آب‌رسانی**

مدیرعامل شرکت آب و فاضلاب روستایی سیستان و بلوچستان نیز با بیان اینکه این استان با ۶ هزار و ۵۵۳ روستا بالاترین تعداد روستاهای کشور را دارد، ادامه می‌دهد: از این تعداد روستا ۲ هزار و ۴۷۳ روستا از نعمت آب برخوردار هستند و ۴ هزار و ۸۰ روستا فاقد هرگونه سامانه آب‌رسانی هستند. مهندس چاری می‌گوید: حدود یکهزار و ۳۶ روستا نیز ۱۲ ساعته و یکهزار و ۳۶ روستای سیار و با تانکر با سیستم آب‌رسانی می‌شوند و از نعمت آب برخوردار می‌شوند و حدود ۲۸۳ روستا نیز از هیچگونه سیستم آب‌رسانی برخوردار نبوده و از برکه‌ها تأمین آب می‌شود.

مدیرعامل شرکت آب و فاضلاب روستایی سیستان و بلوچستان با بیان اینکه در این استان ۵۵۱ حلقه چاه، ۵۲ دهنه چشمه و ۱۱ قنات منابع آبی را تشکیل می‌دهند، می‌افزاید: تعداد مشترکین روستایی ۴۳ هزار و ۹۸ مشترک است که مشترک ۱۲ آب‌آبار بودن شبکه‌های‌شان ۱۲ ساعت است. ۷۸۵ هزار و ۷۸۸ روستایی این استان ۳۴۶ هزار و ۸۵۲ نفر مشکل آب دارند و به خاطر مرززدیک با کشورهای همسایه مردم بسیاری از روستاها از بیماری التورنچ می‌درند. مدیرعامل شرکت آب و فاضلاب روستایی سیستان و بلوچستان خاطرنشان می‌کند: تا پایان برنامه پنجم توسعه دوهزار و ۹۵۶ روستای بالای ۱۰ خانوار باید از نعمت آب برخوردار شوند که در حال

مرثیه حزن‌آلود امروز زاهدانی‌ها

روز های ناخوش تالاب هامون

وقتی زاهدانی‌هاو زابلی‌ها، از آسمان شب‌هایشان در گذشته‌های نه خیلی دور با حسرت یاد می‌کنند و وقتی خاطراتشان را از هامون و هیرمند با سوز بازگو می‌کنند، به سان مرثیه‌ای حزن آور است. از آن هیرمندی‌که از افغانستان برخاک می‌خزید و بیج می‌خورد و خود را مانند معشوقی، به اغوش هامون می‌رساند، تنه‌ی یک ردی مانده و آن خشکی و ایس بی‌روقتی، موجب کوچ مردمان به دیار دیگر شده است.

مهدی گرگیج* از ریش سفیدان طوایف سیستان و بلوچستان هم از رنجی که استان را فرا گرفته، می‌گوید و ضمن ابراز خرسندی از سفر دکتر روحانی به استان، امیدوار است که استان از عقب ماندگی‌های تاریخی و خشکسالی‌های ۱۵سال‌های که در رنج است، رهایی یابد. مسئله آب رودخانه هیرمند یکی از معضلات عمده استان است که به گفته گرگیج در سال ۱۳۵۱ با وساطت و پادرمیانی سران طوایف استان و ارتباط آنان با سران طوایف درون افغانستان و نیز تلاش دولت مرکزی وقت، به امضای پروتکل آب میان ۲کشور انجامید اما متأسفانه از حدود ۱۵ سال پیش تاکنون به علت عمل نکردن به این پروتکل از سوی طرف افغان، تالاب بین المللی هامون خشکیده و مردم نیز بیگار و آواره شده‌اند.

این ریش سفید طایفه بزگ گرگیج می‌گوید، انتظار است دولت تدبیر و امید با استفاده از نفوذ و ارتباطات ریش سفیدان طوایف باردیگر این پروتکل را احیا کند. به گفته خسرو افسری، مدیر کل حفاظت محیط زیست سیستان و بلوچستان، خشکسالی هامون، متهم اصلی آلودگی هوای این استان و انتشار ریزگردهاست.

وی گفت: این استان ۱۷۰ روز در سال درگیر بادهای موسمی است که البته این میزان به ۲۰۰ روز نیز افزایش یافته، از طرفی تغییرات اقلیمی باعث افزایش سرعت باده‌ها، کاهش پوشش گیاهی و در نهایت پیشروی ریزگردها از مسیر شمال این استان(دریاچه هامون) به سمت جنوب آن(دریای عمان) شده است.

افسری اضافه کرد: مجموعه این عوامل به اضافه خشک شدن تالاب هامون منجر به روند افزایش انتشار ریزگردها و آلودگی هوا به عنوان یکی از اصلی‌ترین دغدغه‌های زیست محیطی سیستان و بلوچستان شده است. معضلی که ره‌آورد آن، افزایش نازاحتی‌های چشم، بیماری‌های ریوی و در نهایت راه‌اندازی درمانگاه سل در استانی است که روزگاری پاک‌ترین هوای کشور را داشت.

■ **تأمین حقایه هامون نخستین نسخه درمان**

بر اساس بررسی‌های تخصصی زیست محیطی، احیای تالاب هامون مهمترین راهکار مهار ریزگردها و رفع

معاون توسعه منابع انسانی

استاندار خواستار شد

سیستان و بلوچستان

از نظر اعتبارات ویژه

دیده شود

سیستان و بلوچستان شاید از معدود مناطق کشور باشد که برغم محرومیت و عقب ماندگی در بیشتر حوزه ها، زناش در حوزه‌های مدیریتی میزان داری می‌کنند؛ شهردار خاتم، فرماندار خاتم، اعضای شورای خاتم، فرماندار خاتم، زهرا اربابی، سیستان و بلوچستان، ازجمله مدیران بومی است که در همین استان متولد شده و تحصیل کرده و پله‌های ترقی را طی کرده است.

مشکلات استان را خوب می‌داند و حالا که رئیس جمهوری کشورمان به این منطقه می‌آید، اوامیدوار است که از نظر اعتبارات سیستان و بلوچستان را ویژه نگاه کنند.

اربابی هم معتقد است که انتظارات یکی دو تا نیست و فهرستی از ابتدایی‌ترین نیازها هنوز روی میزه‌است. اما با اینحال او می‌گوید اشتغال، بهداشت و سلامت و درعین حال، سه حوزه زیرساختی یعنی آب، راه و گاز از اولویت‌های استان است که باید ویژه دیده شود.

وی معتقد است که بخش خصوصی برای سرمایه‌گذاری در استان باید تشویق شود، اما بخش خصوصی نمی‌تواند به تنهایی و بدون حمایت و ورود دولت کاری از پیش ببرد. بنابراین این دولت است که باید گام اول را بردارد.

وی در این باره پیشنهاد می‌کند در مرحله اول دولت خود چند طرح را کلید بزنند و پس آن را به بخش خصوصی واگذار کند.

او اما این راهم می‌گوید که این انتظارات نباید یک‌جانبه باشد. به طور حتم آقای روحانی هم انتظارات متقابلی دارد؛ مردم نباید تنها به سرمایه‌های صرف‌دولتی متکی باشند.

به هر حال، سیستان و بلوچستان که به پهناورترین استان کشور از نظر مساحت معروف است و چهار فصل را در طبیعت خود دارد، از جمله مناطق مهم کشور است که طعم تلخ محرومیت را چشیده است. از ابتدای انقلاب هم کار خیلی شده است. سرمایه گذاری‌ها نیز به اعتراف مسئولان و مردم، کم نبوده، اما عمق محرومیت آن حد است که خدمات انجام شده نشان نمی‌دهد. حالا در دولت یازدهم خیزش تازاری برای محرومیت‌زدایی از استان برداشته می‌شود و سفر رئیس‌جمهوری به این خطه، بارقه امید را در دل مردمان این دیار درخشانده است.

گوناگون

سرانه فضای ورزشی

۵۷سانتی متر

برای هر نفر

امکانات و فضاهای فرهنگی و ورزشی یکی از خواسته‌های جوانان استان است و «دادخدا شاه‌زهی» مدیرکل ورزش و جوانان سیستان و بلوچستان هم، خواستار حمایت ویژه از ورزش استان است و می‌گوید: مرزهای طولانی، قرار گرفتن در همپایگی ۲ کشور بحران زده، ایجاد می‌کند برای آشنایان فراغت جوانان تدابیر فرهنگی، ورزشی آندیشیده شود.

وی تکمیل بیش از ۱۰۷ طرح نیمه تمام دراین بخش را یادآور می‌شود که تخصیص اعتبار لازم برای تکمیل این طرح ها، یکی از انتظارات مردم از رئیس‌جمهوری در این سفر است.

سراهن فضای ورزشی در استان، برای هر نفر ۵۷ سانتی متر مربع است که بعضی‌ها به شوخی می‌گویند دراین فضا حتی رونالدو و مارادونا هم نمی‌توانند یک دریل کوچک بزنند. این درحالی است که مدیرکل ورزش و جوانان، معتقد است این استان در رشته‌های مختلف استعدادز تولیدمی زیادی دارد، به‌طوری که برخی از تیم‌های ورزشی استان در لیگ‌های برتر جایگاه خوبی دارند.

البته مدیرکل ورزش و جوانان، بیکاری را یک معضل مهم و آسیب زا برای منطقه می‌داند و با بیان اینکه در هر خانواده حاقصل یک تا دو نفر جوان تحصیلکرده بیکار وجود دارد، می‌گوید آرزوی قلبی همه مردم سروسامان دادن به اشتغال جوانان است و مردم منطقه از رئیس‌جمهوری انتظار دارند نسبت به سامان دهی شغل برای جوانان عنایت ویژه داشته باشد.